

עת"א 38094/05/21 - פלונית נגד מדינת ישראל, ועדת השחרורים כלא דמון

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

10 יוני 2021

עת"א 38094-05-21 פלונית (אסיר) נ' מדינת ישראל

לפני הרכב כבוד השופטים:

יחיאל ליפשיץ [אב"ד]

גלית ציגלר

שמואל מנדלבוים

העותרת

פלונית (אסירה)

נגד

המשיבות

1. מדינת ישראל
2. ועדת השחרורים כלא דמון

פסק דין

נוסח מותר לפרסום

אנו מתירים פרסום פסק הדין, אך אוסרים פרסום כל פרט שעשוי להביא לזיהוי העותרת.

כללי

1. עתירה נגד החלטת ועדת השחרורים מיום 11.5.21, במסגרתה הוחלט לדחות את בקשת העותרת לשחרור מוקדם. מועד השחרור "המלא" של העותרת - 6.11.21, ואם יינתן שחרור מנהלי - 25.9.21.

2. העותרת, צעירה ילידת 1997, הורשעה על פי הודאתה בעבירות בטחון (מגע עם סוכן חוץ, ניסיון לחברות בארגון טרור, יציאה את הארץ שלא כדין); ובעבירות תקיפה. הודייתה היתה במסגרת הסדר טיעון שכלל תיקון כתב האישום, ללא הסכמות עונשיות (ת.פ. מחוזי חיפה). העותרת, בתמצית, יצרה במהלך שנת 2018 קשר ברשתות החברתיות עם תושבת סוריה שהכירה לה את אחיה - חבר בארגון ג'בהאת אל-נוצרה (להלן: **הארגון**) המשוך לאל קאידה, שהתגורר אף הוא בסוריה. בהמשך, החליטה העותרת לצאת לסוריה על מנת להינשא לאותו אדם ולהצטרף לארגון. העותרת יצאה את הארץ לטורקיה ביום 28.3.18 ומשם המשיכה לסוריה, אך כשהגיעה לשם גילתה כי אותו אדם נשוי לאחרת ולכן סירבה להינשא לו. כחודש לאחר הגעתה לסוריה נעצרה העותרת בחשד כי ריגלה לטובת ישראל, והיתה עצורה על ידי הארגון כ-10 חודשים. לאחר מכן וחרף רצונה להישאר בסוריה, היא הועברה לטורקיה - שם היתה עצורה חודש נוסף, ולאחר מכן גורשה ביום 7.5.19 לישראל ומאז היא מאחורי סורג ובריח - תחילה במעצר ובהמשך כאסירה. עבירות התקיפה בוצעו עת נחקרה עם שובה ארצה, אז תקפה חוקר שב"כ וכן שוטר. בעובדות כתב האישום המתוקן צוין כי פרט לכוונת העותרת להינשא לאדם לעיל, היא ביקשה "למות מות קדושים בפעילות ג'יהאד" שהתגבשה גם על רקע מה שתפסה

עמוד 1

כהשפלת המתפללים המוסלמים במסגד אל-אקצה.

תסקיר שירות המבחן עובר לגזר הדין

3. מתסקיר שירות המבחן שהוכן עובר לגזר הדין וכן מכלל מסמכי שב"ס שישקרו להלן עולה, בקצרה, תמונה עגומה אודות העותרת - מדובר בבת למשפחה קשת יום מאחד מיישובי הצפון המונה הורים ו 10 אחים, שגדלה בבית בו ספגה אלימות קשה מצד הקרובים לה. עלו מהמסמכים נתונים נוספים שמטעמי צנעת הפרט לא נרחיב בהם. כאשר היתה העותרת נערה היא הוצאה לפנימייה על ידי גורמי הרווחה, אך בעקבות התנגדות אביה היא הוחזרה למשפחתה. העותרת עברה, ולו על פי תיאוריה, מספר ניסיונות אובדניים בעת שהתגוררה עם משפחתה. עוד תואר כי חרף הנתונים לעיל הצליחה העותרת לסיים 12 שנות לימוד ובמקביל עבדה כדי לתמוך כלכלית במשפחתה. העותרת נעדרת הרשעות קודמות פרט להליך שתואר לעיל.

שירות המבחן ציין כי העותרת שללה כוונות לפגוע בביטחון המדינה וטענה כי המניע למעשיה היה מצוקתה לאורך השנים, ובמיוחד בתקופה עובר לנסיעתה לסוריה. היא טענה כי מעשיה נעשו כדי למלא חסכים רגשיים, והוסיפה כי רק לאחר הגעתה לסוריה הבינה את השלכות מעשיה. קצינת המבחן התרשמה מיכולותיה האישיות של העותרת, מיכולת הביטוי שלה ומסוגלותה לבטא את רגשותיה. מדובר, כך צוין, במי שכמהה לקשר אנושי מכיל ואוהב, לצד צורך עז לקבלת הכוונה מצד גורם טיפולי. נתונה והרקע בו גדלה הובילו לנטייה של נקמה והרס עצמי. שירות המבחן העריך, כי בהעדר טיפול קיים סיכון גבוה להישנות התנהגות עוברת חוק; עם זאת, על רקע גילה הצעיר, נזקקותה הטיפולית וכמיהתה לקשר וקבלת הכוונה, כמו גם יכולותיה הקוגניטיביות הטובות ויכולתה לביקורת ובחינה עצמית, היא תוכל לערוך שינוי חיובי במידה ותזכה לטיפול והכוונה. אשר על כן, הומלץ על ענישה מוחשית בדמות מאסר; לצד שילובה בהליך טיפולי מתאים בין כותלי הכלא נוכח יכולתה להיתרם מהליך טיפולי סמכותי.

גזר הדין

4. ביום 14.5.20 נגזר דינה של העותרת ל 30 חודשי מאסר בפועל החל מיום 7.5.19. בית המשפט (כב' השופט ארז פורת) ציין, באשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, כך:

"בקביעת מידת העונש בתוככי המתחמים, נתתי דעתי לצורך בהרתעת הרבים והיחיד בעבירות ביטחון. מנגד, לא נעלמו מעיניי נסיבות חייה המורכבות והקשות של הנאשמת, לרבות העובדה שהוצאה מהמסגרת המשפחתית בשל אלימות שחוותה שם, וכן הבידוד החברתי שחוותה בתקופה שלפני ביצוע העבירות אותו תיארה בדיון לפניי. שקלתי אף את הנזק שנגרם לנאשמת בשל ביצוע העבירה, לרבות הסבל שעברה בתקופת שהייתה בתנאי מעצר בסוריה ובטורקיה. כמו כן שקלתי את הודאת הנאשמת בהזדמנות הראשונה לאחר תיקון כתב האישום. עוד לקחתי בחשבון את עברה הפלילי הנקי של הנאשמת ואת גילה הצעיר בעת ביצוע העבירות. על כן ראיתי לגזור את עונשה של הנאשמת ברף הנמוך של מתחם הענישה".

בנוסף, הסב בית המשפט את תשומת לב שב"ס להמלצות שירות המבחן שצוינו לעיל.

עמוד 2

ההליכים בנוגע לבקשת העותרת לשחרור מוקדם על תנאי

5. ביום 2.3.21 החליטה ועדת השחרורים לדחות את בקשת העותרת להשתחרר. עובר להחלטה הונחו בפני הועדה נתונים שונים, שאלה עיקריהם:

6. מחד, עמדת שירות הביטחון הכללי שלא לשחרר את העותרת, בשים לב למעשיה, לחוסר יציבותה הנפשית, לעובדה כי היא נוחה להשפעה, ומשום שיקולי הרתעה כלליים (ראה עמדת שב"כ מיום 29.10.20). עוד עמד בפני הועדה "דו"ח סוציאלי לוועדת שחרורים" (מיום 3.1.21, עדכון מיום 1.2.21). מדובר בדו"ח מובנה. בתת פרק "יחס לעבירה" צוין כי "סעיף זה לא רלוונטי, כיוון שגורמי טיפול לא מטפלים באסירות ביטחוניות"; ובתת הפרק "קשר עם עו"ס במאסר" צוין כי "בהיותה בהשגחה, היתה בקשר מעקבי עם עו"ס. לציין כי שיתוף הפעולה מצד האסירה חלקי. בשיחות עמה לקונית ולעיתים אף סירבה לשוחח עם עו"ס". כן הונח בפני הועדה (ולבקשתה) מסמך של גורמי הרפואה בשב"ס, בו צוין כי העותרת אינה סובלת ממחלת נפש והגורמים שצריכים לדון בעניין שחרורה המוקדם הם השירות הפסיכו-סוציאלי של שב"ס ורש"א. צוין כי "גופים אלה אמורים לדאוג לבנייה של מסגרת טיפול ושיקום אשר תיתן מענה למניעה של התנהגות אימפולסיבית ומסוכנת מחוץ לכותלי הכלא" (ר' מסמך מיום 11.2.21 מטעם החטיבה המשפטית מב"ן בשב"ס).

7. מנגד, עמדה לפני הועדה המלצת הרשות לשיקום האסיר (רש"א). נציגות רש"א ראינו את העותרת, התרשמו ממנה באופן בלתי אמצעי, קיבלו נתונים מגורמי הרווחה במקום מגורי משפחתה ובסיכומו של דבר המליצו על שחרור מוקדם. בין תנאי השחרור שהומלצו נכללו מגורים במקלט לצעירות מהחברה הערבית, שם היא תהיה נתונה במסגרת ובה סדר יום קבוע שישלב טיפול רגשי, לימודים, טיפול פרטני, אבחון פסיכו דיאגנוסטי, מעקב פסיכיאטרי, ועוד. העברת העותרת למקלט תהיה "דלת אל דלת" על ידי שב"ס, ולא יתאפשרו ביקורים או יציאות מהמסגרת למעט פעילויות מאורגנות (ר' תכנית שיקום רש"א מיום 14.1.21 ועדכון מיום 30.1.21).

בתוכנית רש"א (פרק סיכום, התרשמות והמלצות טיפוליות), צוין כי העותרת "מביעה צער וחרטה שנחווים כאותנטיים. [העותרת] מעוניינת לשקם את חייה ולהשתלב באופן נורמטיבי בחברה תוך הבנתה כי היא זקוקה למסגרת טיפולית עם גבולות שתסייע לה בהליך זה. רצונה תואם את המלצות שירות המבחן בדבר הצורך בטיפול שיפחית את הסיכוי לחזרה לביצוע עבירות...".

עורכות תוכנית רש"א (ד"ר אפודי - מפקחת ארצית ומ"מ מנכ"ל רש"א, וכן הגב' הנסן) ציינו כי עניינה של העותרת הופנה לגורמי הטיפול והפיקוח במשרד הרווחה, ובהתייעצות עמם הוחלט כי בשל מצבה והסיכון בו היא נמצאת, יש לשלב בשלב הראשוני במקלט חירום ולאחר היכרות והבנת מידת הסכנה עבודה, תבנה לה תכנית שיקום בהוסטל. בנוסף, נכתב כי "גורמי רש"א שקלו בכובד ראש את התאמתה של [העותרת] לתוכנית שיקום, בין היתר בשל העובדה כי לא שולבה במסגרת טיפול/תעסוקה/חינוך במהלך מאסרה. יחד עם זאת לאור הרקע הקשה וההתמודדות הצפויה לה, אנו רואים חשיבות רבה בתהליך טיפולי-שיקומי שיסייע לה להשתלב באופן מיטבי בחברה, שיהווה הגנה עליה ושיקטין את הסיכון לחזרה לביצוע עבירות...".

8. בהחלטת הועדה מיום 2.3.21, נדחתה בקשת העותרת לשחרור מוקדם, תוך שצוין כי מדובר באישה בוגרת אשר תכננה שורה של מעשים וביצעה אותם תוך דבקות במשימה. הועדה המשיכה וקבעה כי העותרת לא עברה תכנית שיקום, ובשים לב לכך כי האקלים הפוליטי-מדיני נותר זהה לתקופה בה בוצעו העבירות, אין מנוס מלקבוע כי היא לא הרימה את נטל השכנוע המוטל לפתחה בדבר העדר סיכון.

9. ביום 24.3.21 נדונה בפנינו עתירה על ההחלטה לעיל במסגרת עת"א לא היתה מחלוקת כי העותרת לא עברה הליך טיפולי. העותרת טענה כי היא לא נפגשה, למעט מספר מועט של פעמים, עם עו"ס שב"ס משום נוהג ולפיו "דוברת" האסירות באגף הביטחוני שם היא מרצה את מאסרה מתלווה לשיחות אלה. ב"כ העותרת היתה ערה לקושי הניצב בפניה להראות כי העותרת אינה אוחזת עוד בקו אידיאולוגי המהווה סיכון, ולכן הסכימה, בהמלצתנו, כי הדיון יוחזר לוועדה, כשעובר לכך תיפגש העותרת מספר פעמים עם עובדת סוציאלית. משום טענתה לעיל של העותרת כי המפגשים עם עו"ס התקיימו רק בנוכחות ה"דוברת" (ובכך נמנע מפגש אפקטיבי ופתוח), הורינו - ולו למען הסר ספק - כי המפגשים יערכו ללא אותו "ליווי".

10. ביום 19.4.21 נשלח עדכון לוועדת השחרורים מטעם עובדת סוציאלית של שב"ס. צוין, כי בהתאם לבקשת ביהמ"ש נערכו עם העותרת מספר שיחות "ללא הדוברת". עוד צוין, כי העותרת הרחיבה על הרקע המשפחתי שלה ועל מסכת ההתעללויות שעברה מצד בני משפחתה, והוסיפה כי המניע למעשיה היה רצונה העז לברוח מסביבתה, מההתעמרות בה, ועל רקע ההבטחה כי בסוריה חייה יהיו טובים יותר. עם זאת, בסיכום העדכון של העובדת הסוציאלית צוין כי **"אין זה מתפקידנו ואין בידינו הכלים והיכולת להעריך שינוי אידיאולוגי..."**.

11. ביום 11.5.21 דחתה הועדה, בשנית, את בקשת העותרת לשחרור מוקדם - החלטה נושא פסק דין זה. הועדה הפנתה להחלטתנו מיום 24.3.21 בדבר החזרת הדיון לוועדה ולהנחייתנו לשב"ס לקיים לפני כן מפגשים של עו"ס עם העותרת לבחינת טענתה כי לא נשקפת ממנה סכנה. הועדה הפנתה למסמך לעיל לפיו אין לעו"ס שב"ס הכלים והיכולת להעריך שינוי אידיאולוגי.

בהחלטתה, קבעה הועדה - **"הנה כי כן, אנו סבורים כי אין בפנינו כיום כל נסיבה חדשה המצדיקה עיון מחדש בהחלטת הוועדה מיום 2.3.21, כאשר אנו מציינים את המובן מאליו שאין אנו יושבים כערכאת ערעור על הוועדה שישבה בפרשה זו ביום 2.3.21 (זאת בוודאי במישור המהותי). אשר על כן ועל מנת למנוע ספק, אנו חוזרים ודוחים את בקשת האסירה לשחרור מוקדם"**. בנוסף, ציינה הועדה כי בשים לב להחלטתה לעיל מתייתרת בקשת המשיבה להגיש חומר מודיעיני באשר להתנהגות העותרת לאחר 2.3.21.

תמצית טענות הצדדים

12. העותרת, באמצעות באת כוחה - עו"ד עביר בכר מטעם סניגוריה הציבורית, טענה כי מכלול הנתונים שנפרס בעניינה של העותרת מצביע כי היא הרימה את הנטל להוכיח כי לא נשקפת ממנה עוד מסוכנות והיא אינה אוחזת בקו אידיאולוגי המהווה סכנה לביטחון המדינה. נטען, כי המניעים שהובילו אותה לצאת לסוריה ולפעול כמפורט בכתב האישום המתוקן, היו אישיים בלבד ונבעו מהרקע הקשה בו גדלה, למצוקה בה היתה נתונה,

לאלימות הפיזית והנפשית שהיתה מנת חלקה, ולרצונה - גם אם הנאיבי - להשתחרר ממצוקותיה. במילים אחרות, מדובר בבחירה אותה בצעה העותרת מתוך חולשה ומצוקה ולא משום בחירה ב"קו אידיאולוגי", ודאי לא כזה שמטרתו פגיעה בביטחון המדינה. עוד נטען כי גורמי רש"א מצאו את העותרת כמתאימה לשיקום וזקוקה לו לאחר שהתרשמו כי היא אינה אווזת בקו אידיאולוגי המהווה סיכון לביטחון המדינה. זאת ועוד, התוכנית שהומלצה על ידי רש"א, אמורה לספק מענה הדוק ואפקטיבי שייתן מענה טיפולי לעותרת. נטען כי העותרת ממילא אמורה להשתחרר בעתיד הקרוב ולכן האינטרס הפרטי של העותרת והאינטרס הכולל מוליכים לאותה מסקנה והיא כי יש לאפשר לה השתלבות תקינה ככל שניתן בחברה. עוד נטען בהקשר האחרון, כי אי שילוב העותרת בהליך טיפולי בעת הנוכחית יגביר את הסיכון שהיא תהפוך שוב לקורבן.

13. מנגד, טענה המשיבה שאין מקום להתערב בהחלטת הועדה שכן לא נפל כל פגם בהחלטתה, ודאי לא פגם המצדיק את ביטול ההחלטה מאחד הטעמים המוכרים במשפט המנהלי. הודגש כי הנטל להראות כי חל בעותרת שינוי אידיאולוגי מוטל על כתפיה, והיא לא עשתה כן. בא כוח המשיבה לא ידע ליתן תשובה מיהו הגורם שאמור להעריך אם חל שינוי בקו האידיאולוגי בו אווזת העותרת (נוכח עמדת עו"ס שב"ס שהדבר אינו מתפקידם); ואף לא ידע להסביר כיצד ומדוע התקיימו המפגשים של העותרת עם העו"ס (עובר להחלטתנו מיום 24.3.21) בליווי ה"דוברת".

14. במהלך הדיון לפנינו שהתקיים ביום 7.6.21 אפשרנו גם לעותרת לומר את דברה. היא מסרה כי מעוניינת לשקם את חייה ואינה מחזיקה עוד בדעות בהן החזיקה בעבר. העותרת נשאלה לגבי המפגשים עם עו"ס שב"ס, והשיבה כי אלה נערכו בליווי "דוברת" האגף, וכי עם קליטתה באגף הוסבר לה שאין לדבר ולתקשר עם אף גורם ללא תווך ופיקוח הדוברת. לגבי המפגשים שהתקיימו בעקבות הנחייתנו לעיל ללא הדוברת, מסרה העותרת כי היא הרגישה בהם נוח יותר.

דיון והחלטה

15. לאחר שבחנתי את כלל הנתונים הרלוונטיים ואת טיעוני הצדדים, אמליץ לחבריי לקבל את העתירה ולהורות על שחרור העותרת בתנאים שהומלצו על ידי רש"א.

16. ס' 3 לחוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א-2001, מורה כי: ". לא תשחרר ועדת השחרורים אסיר כאמור, אלא אם כן שוכנעה כי האסיר ראוי לשחרור וכי שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור" (ההדגשה אינה במקור). מדובר בשני תנאים מצטברים. ס' 9 לחוק מונה ברשימה פתוחה את השיקולים הרלוונטיים שיכולים להצביע על מידת מסוכנותו של האסיר וסיכויי שיקומו, וביניהם העבירות בהן הורשע, עברו הפלילי, התנהגותו בכלא, חוות דעת של גורמי המקצוע, ועוד.

נקבע לא פעם כי אין זכות קנויה לשחרור מוקדם (רע"ב 87/17 מסארוה נ' שרות בתי הסוהר (10.1.17)), וכן יש לזכור כי החלטת הועדה נבחנת כהחלטה מנהלית ולא בנקל יתערב בית המשפט, בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, בהחלטה שכזו. הדבר יעשה רק באחת העילות מתחום המשפט המנהלי (רע"ב 6566/13 שלמה דביר נ' עמוד 5

היועץ המשפטי לממשלה (11.2.14). עוד נקבע כי הנטל בנדון מוטל על העותר, וכאשר מדובר בעבירות חמורות דוגמת עבירות בטחון מדובר בנטל מוגבר, שכן נסיבות ביצוען מהווה אינדיקציה לסיכון הנשקף מהקדמת השחרור והחשש שהאסיר ישוב לבצע עבירות (רע"ב 1349/17 קעים נ' מדינת ישראל (22.5.17); רע"ב 119/19 פלוני נ' ועדת השחרורים (14.4.19)).

17. לאור האמור לעיל, יש לכאורה טעם בטענת המשיבה כי העותרת לא הרימה את הנטל להוכיח כי היא ראויה לשחרור, כי זנחה את הקו האידיאולוגי בו אחזה עת ביצעה את העבירות וכי לא נשקפת ממנה מסוכנות.

18. בהקשר האחרון לעיל טענה המשיבה, כאמור, כי לא התקבלה משב"ס אינדיקציה פוזיטיבית לגבי העותרת ואף הסתמכה על עמדת שב"ס (ר' המסמך שהתקבל מעו"ס שב"ס) לפיה אין ביכולת שב"ס להעריך שינוי אידיאולוגי.

19. אקדים ואציין כי עמדת שב"ס לעיל - שאומצה על ידי המשיבה - מעלה מספר קשיים -

ראשית, כפי שצוין לעיל עניינה של העותרת הובא לפנינו כבר ביום 24.3.21 והנחינו את שב"ס להפגיש אותה עם עו"ס שב"ס, כדי שהאחרונה תבחן את עמדותיה של העותרת. במסמך שהתקבל מעו"ס שב"ס ביום 19.4.21 נכתב כי אין זה מתפקידם ואין בידהם הכלים לעשות את שהוטל עליהם, אך לא צוין מיהו הגורם בשב"ס שאמור לעשות כן. גם ב"כ המשיבה לא סיפק כל מענה בנדון, חרף הציפיה שיעשה כן.

שנית, העותרת כאמור טענה כי המפגשים שלה עם העו"ס, מאז קליטתה באגף הביטחוני, נערכו בליווי ה"דוברת". חרף ציפיינו לקבל תשובות ברורות מנציג המשיבה (האם הטענה נכונה מבחינה עובדתית, וכיצד הדבר מתיישב עם עקרונות בסיסיים הנוגעים למפגשי מטופל-מטפל), נותרנו ללא מענה. מהמעט שניתן היה ללמוד, בעיקר מדברי העותרת עצמה וכן מתגובת עו"ס שב"ס, שאישרה כי בעקבות הנחייתנו מיום 24.3.21 התקיימו המפגשים האחרונים ללא "ליווי", למדנו כי לכל הפחות יש דברים בגו.

יוצא, כי חרף המלצת שירות המבחן לשלב את העותרת בהליך טיפולי ועל אף שגם בית המשפט שגזר את דינה של העותרת עשה כן, היא לא שולבה בהליך טיפולי. לא זו אף זו, על פני הדברים המפגשים של העותרת עם עו"ס שב"ס נערכו בתנאים שלא אפשרו שיח חופשי; וגם כאשר התקיימו ללא אותו "ליווי", גורמי המקצוע בשב"ס סברו כי אין זה מתפקידם ואין בידם היכולת להעריך אם חל שינוי אידיאולוגי אצל העותרת. אזכיר, כי מעשה של יום ביומו שבית המשפט מקבל מגורמי המקצוע הערכה אודות המסוכנות הנשקפת מנאשמים. הדבר משמש את בית המשפט טרם יוחלט על מעצרו של נאשם (תסקיר מעצר); טרם גזר הדין (תסקיר לעניין העונש); וכן לעניין מסוכנות בהקשר המיני (המרכז להערכת מסוכנות - טרם גזר הדין או טרם שחרור ממאסר). סבורני, כי חו"ד בנוגע למסוכנות הנשקפת מהעותרת וכן הערכה באם חל בה שינוי אידיאולוגי הם חלק מהכלים והשירותים המקצועיים שעל שב"ס לספק. שב"ס אף הונחה לעשות כן באופן מפורש בהחלטתנו מיום 24.3.21, אך לא ביקש ארכה לביצוע המטלה (כדי שיתאפשרו מפגשים נוספים עם העותרת או כדי לאפשר הפגשתה עם גורמי מקצוע אחרים), אלא כאמור הודיע

שאין ביכולתו לעשות כן. יוצא, שמחדל שב"ס מעמיד את העותרת, על פני הדברים, בפני מבוי סתום.

ועוד בהקשר לעיל - בצדק הפנתה באת כוח העותרת לרע"ב 5754/15 חטיב נ' שב"ס (2.7.17) (להלן: **עניין חטיב**), שם נדונה סוגיה הנושקת לענייננו - בנוגע לאסירים ביטחוניים שביקשו להסיר את שיוכם הארגוני ובכך לאפשר בחינת מסלול שיקום. בפסק הדין נדונה השאלה אלו כלים עומדים לרשות האסירים לעשות כן. בית המשפט קבע כי יש מקום לאפשר, במקרים המתאימים, לאסיר ביטחוני להוכיח באמצעות גורם טיפולי של שב"ס כי חל אצלו שינוי בהקשר שיוכו, או אי שיוכו, הארגוני. כבוד השופטת ברק-ארז הפנתה לפקודת שב"ס לפיה יש לאפשר לאסיר אפשרויות שיקום, וכן לחובת הרשות המנהלית לאסוף ראיות טרם תתקבל החלטה. צוין, כי פגם באיסוף הראיות יכול לשמש בסיס לביקורת שיפוטית גם במקרים בהם מדיניות ההתערבות מצומצמת. נקבע כי **"ישום עקרונות אלו מוביל למסקנה לפיה יש לאפשר למבקשים להיפגש עם גורם מקצועי-טיפולי (בשונה מביטחוני) של השב"ס במסגרת בחינת בקשותיהם להסרת שיוכם הארגוני על מנת שחוות דעתו של איש המקצוע תובא בפני הגורמים המוסמכים בשב"ס ותישקל יחד עם מכלול השיקולים הנוספים בטרם תתקבל החלטה בבקשות"**. (שם, פסקה 41). עוד צוין כי **"... דומה כי המלצה של אנשי המקצוע הטיפוליים היא הכרחית על מנת לקבל את התמונה המלאה בנוגע לכנות הבקשה להסרת סיווג ביטחוני. כמובן, שאין בכך כדי להקנות לעמדתם של גורמי הטיפול משקל מכריע. אולם, אין ספק שיש לה חשיבות לצד המידע המגיע מגורמי הביטחון, והיא אף חיונית להשלמת התמונה העובדתית בעניינם של האסירים, כדי שיוכלו לממש את זכותם החוקית שהאפשרות של שיקום לפחות תישקל בעניינם"** (שם, פסקה 42). גם כבוד השופט סולברג, שהצטרף לעמדת כבוד השופטת ברק-ארז, קבע את הדברים הבאים: **"מושלכות יסוד במשפט המינהלי מחייבים כי החלטה בעניין חשוב שכזה תתבסס על תשתית עובדתית מקיפה ככל הניתן. בנסיבות היחודיות שבהן מצויים אסירים ביטחוניים, המקשות על האסיר עד מאד לבצע שינוי - פנימי וחיצוני - ביחסו לארגון שבמסגרתו פעל, דומה כי עובד סוציאלי או גורם טיפולי אחר בשב"ס ידע לנתב את פנייתו של אסיר המבקש לשנות את שיוכו הארגוני, לתעל אותה אל הגורם המתאים, להפיק ממנה את המרב. שמיעת עמדתו של גורם טיפולי בעניין עשויה לסייע, ולו במקצת, לתמונה הכוללת שתצטייר ולגיבוש ההחלטה. ברי כי אין די בהגיג ולא במחשבה של אסיר על שינוי שחל בו; צריך לצרף מחשבה למעשה והנטל הוא כבד. ברם, המשאבים הנדרשים אינם רבים, מעטים הם האסירים הבטחוניים המבקשים לעשות שינוי בשיוך הארגוני, ומכל מקום - הצר שווה בנזק המלך"**.

חזרה לענייננו - כאמור, מפגשי העותרת עם עו"ס שב"ס מהלך מרבית תקופת מאסרה התקיימו, על פני הדברים, בנוכחות "דוברת" האגף באופן שלא אפשר, לכאורה, מפגש אפקטיבי ובכך אוינה יכולתה להוכיח כי לא נשקפת ממנה מסוכנות. ציינתי כי המשיבה לא טרחה לברר לעומק טענה זו של העותרת. כמו כן, חרף הנחייתנו לשב"ס מחודש 3/21 לבחון את טענת העותרת כי מסוכנותה פחתה, שב"ס לא עשה כן ואף טען כי אין זה מתפקידו. הפניתי לעיל לעניין חטיב ולפיו כבר לפני כ-4 שנים הונחו גורמי הטיפול בשב"ס להביא בפני הגורמים המתאימים (גם אם בעניין שונה במקצת) חוות דעת מקצועיות של גורמי הטיפול בשב"ס. חרף זאת, בעניינה של העותרת התעלמו מכך גורמי שב"ס וכך גם המשיבה.

20. לכאורה, היה מקום לשוב ולהחזיר את עניינה של העותרת לשב"ס כדי שתוכן חוות דעת מקצועית, אך בנסיבות העניין ובשים לב למועד שחרורה, סבורני כי יש די נתונים המצדיקים את קבלת העתירה, ואלו הם:

21. ראשית, הועדה כאמור נתנה משקל רב למסמך שהתקבל מעו"ס שב"ס ובו צוין כי אין ביכולת שב"ס להעריך שינוי אידיאולוגי, אולם התעלמה מנתונים נוספים שעמדו בפניה בהקשר זה. כך, לא צוין מה היתה התרשמות הועדה מהדיונים אליהם התייצבה העותרת (ביום 2.2.21 וכן ביום 2.3.21) ומדברים שאמרה שם בנוגע לרקע למעשיה, לעמדתה כיום ולרצונה לשיקום חייה בסיוע גורמי הרווחה. כמו כן, לא ניתן היה ללמוד מהחלטות הועדה מה המשקל שניתן לדברים שמסרה העותרת לקצינת המבחן בנוגע למניעה ולדברים שמסרה לגורמי רש"א. אכן, לא מן הנמנע שדברי העותרת בפני גורם זה או אחר נאמרו כדי לזכות ברווח ברור של שחרור מוקדם, אך היה מקום לשקלל זאת גם עם התרשמות גורמי המקצוע. בהקשר זה אפנה לכך כי לשיטת גורמי רש"א, העותרת הביעה צער וחרטה לא רק מן השפה ולחוץ, אלא שאלה נחוו אותנטיים. אמנם התרשמות גורמי רש"א אינה מחייבת את הועדה, אך דווקא משום התעלמות שב"ס מהנחיותנו למסור את עמדתם המקצועית, ראוי היה להתייחס להתרשמות גורמי מקצוע אובייקטיביים דוגמת רש"א. סבורני כי לעמדת גורמי רש"א, כשאלה מצטרפים ליתר הנתונים, יש משקל של ממש.

22. שנית, סבורני כי היה מקום ליתן משקל משמעותי יותר לנתוני העותרת ולרקע ממנו היא באה. כאמור, מדובר במי שגדלה ברקע קשה ועולה כי נסיעתה לסוריה היתה בעיקר משום מצוקותיה. לכן, מבלי להקל בחומרת מעשיה ולכך כי אלה לוו על פני הדברים גם במניעים אידיאולוגיים-דתיים (או מה שתפסה ככאלה), יש לזכור כי כוונת העותרת היתה לעזוב את המדינה מבלי לשוב, כעולה מעובדות כתב האישום המתוקן וגם מתסקיר שירות המבחן ומחוו"ד רש"א.

23. שלישית, סבורני שהיה מקום ליתן משקל של ממש לנתוני העותרת בהקשר למסוגלותה להשתלב בהליך שיקומי במסגרת תנאי השחרור. כאמור לעיל, העותרת צעירה, נעדרת עבר פלילי (למעט הרשעותיה בהליך דן), שסיימה 12 שנות לימוד. גורמי המקצוע התרשמו מיכולותיה האישיות, מכך שטענותיה בנוגע למצוקותיה אינן בעלמא, מכך שהיא כמהה לקשר אנושי וזקוקה להכוונה מקצועית. הערכת גורמי המקצוע היתה שמשום יכולותיה היא תיתרם מעזרה שכזו. כמו כן, גורמי המקצוע התרשמו כי היא מבינה את נזקקותה להליך טיפולי ויש לה הכוחות לכך.

24. רביעית, סבורני כי הועדה לא נתנה משקל מספק לטיב ואיכות תנאי השחרור שהומלצו על ידי רש"א, ולא ניתן משקל מספיק למועד שחרורה "המלא" של העותרת. כאמור, המלצת רש"א היתה לשחרור העותרת למסגרת "סגורה", כאשר השחרור יהיה בשיטת "דלת אל דלת". מדובר במקלט בו העותרת תהיה נתונה במסגרת שתיתן מענה לצרכיה, כמפורט לעיל. מדובר אם כן במסגרת הדוקה שתמזער את המסוכנות הנשקפת מהעותרת, ככל שקיימת, ושיש לקוות שתיתן לה כלים להמשך חייה. זאת ועוד, מועד שחרורה ה"מלא" את העותרת צפוי עוד מספר חודשים. משכך, אימוץ המלצות רש"א, יתן לעותרת פתח תקוה וכלים להתמודד עם החיים הצפויים לה בקרוב ובכך תופחת מסוכנותה הביטחונית והפלילית, ככל שקיימת; וכן תפחת, כך יש לקוות, גם המסוכנות הנשקפת לעותרת עצמה מצד גורמי הסיכון השונים.

25. חמישית, נתתי דעתי למידעים שהוצגו על ידי המשיבה, אך איני סבור שיש בהם כדי להביא לשינוי מסקנתי. אעיר, כי חלק לא מבוטל מהם נוגע לפעילות "קולקטיבית" של העותרת באגף, ולא עולה כי היא יזמה איזה

מהאירועים. כפי שצוין בעניין חטיב (פסקה 44 לחוות דעתה של כב' השופטת ברק-ארז) יש לייחס למידעים שכאלה משקל מוגבל.

השופטת גלית ציגלר:

מסכימה.

השופט שמואל מנדלבוים:

מסכים.

סוף דבר, דין העתירה להתקבל ובהתאם אנו מורים כדלקמן:

העותרת תשוחרר ממאסרה ביום 21.6.21 עד השעה 10:00, אלא אם כן תתקבל עד למועד זה החלטה המורה אחרת ע"י בית משפט מוסמך. ככל שתחליט המדינה שלא לערער על פסק דינו תודיע על כך לב"כ העותרת ולשב"ס כדי ששחרורה יבוצע עוד לפני כן באם הדבר יתאפשר. תנאי השחרור יהיו כדלקמן:

1. העותרת תשוחרר ישירות מהכלא, בשיטת "דלת אל דלת", אל המסגרת שצוינה בעדכון רש"א מיום 30.1.21. כתובת המסגרת תימסר לשב"ס על ידי רש"א.
2. שהות העותרת במסגרת תהיה בתנאי המקום. בכלל זה, באם יוחלט על כך על ידי הגורמים האחראים, לא תתאפשר לעותרת החזקת טלפון נייד, ביקורים, או יציאות.
3. במסגרת שהות העותרת במסגרת, היא תהיה מחויבת בכל הפעילויות שיקבעו לה, הטיפוליות, הלימודיות והאחרות.
4. לאחר תקופה שתקבע על ידי גורמי הטיפול, תבחן התאמתה למסגרת המשך שאף היא תקבע על ידי רש"א וגורמי הטיפול.
5. משך תקופת השיקום - עד תום תקופת הרישיון.
6. ועדת השחרורים תקבע על פי שיקול דעתה דיוני מעקב וכן תהיה רשאית לשנות את תנאי השחרור.
7. אי עמידה בתנאי התוכנית הטיפולית והמגבלות שיקבעו על ידי גורמי הטיפול ורש"א, תדווח מידית לוועדת השחרורים.

המאשימה תדאג לקבל חזרה את המידעים שנמסרו במזכירות הפלילית של בית המשפט לאחר תיאום.

המזכירות תשלח עותק פסק דין לב"כ הצדדים, לשב"ס וכן לתיק וועדת השחרורים. כמו כן, תוודא המזכירות טלפונית כי פסק הדין התקבל בפועל.

ניתן היום ל' סיון תשפ"א, 07/06/2021.

שמואל מנדלבום, שופט

גלית ציגלר, שופטת

יחיאל ליפשיץ, שופט [אב"ד]